

Inhoud

Ouder- en grootouderbedrijven.....	2
A. Regulier mestonderzoek naar Salmonella bij ouder- en grootouderbedrijven	2
Kuikenbroederijen.....	5
B. Categorie-indeling voor logistiek broeden in de kuikenbroederij.....	5
Leghennenbedrijven.....	6
C. Regulier mestonderzoek naar Salmonella bij leghennenbedrijven.....	6
D. Protocol voor het uitvoeren van onderzoek op dioxine en (niet)dioxine-achtige PCB's bij leghennenbedrijven	9

Ouder- en grootouderbedrijven

A. Regulier mestonderzoek naar Salmonella bij ouder- en grootouderbedrijven

De pluimveehouder met een ouder- of grootouderbedrijf moet alle koppels op het bedrijf laten onderzoeken op de aanwezigheid van Salmonella. Hij kan de monsters zelf nemen of dat door een derde (bv dierenarts, GD) laten doen. Het gaat om mestmonsters. In deze bijlage wordt deze vorm van monsterneming nader beschreven. Ondernemers die een ouder- of grootouderbedrijf uitoefenen moeten de monsterneming uitvoeren overeenkomstig het bemonsteringsprotocol genoemd in Verordening (EU) Nr. 200/2010 van de Commissie.

Werkvoorschrift voor het nemen van mestmonsters

Dit werkvoorschrift beschrijft de monsterneming van mest, zoals voorgeschreven in het kader van het onderzoek naar Salmonella bij koppels ouderdieren en grootouderdieren. De ondernemer die een ouder- of grootouderbedrijf uitoefent neemt de monsters zelf of geeft opdracht tot het nemen van de monsters. De mestmonsters moeten worden genomen volgens methode 1 of methode 2.

Methode 1: Monsterneming met wattenstaafjes (mestmonsters)

a. Benodigdheden

- Wattenstaafjes (steriel);
- Steriele plastic potten zonder binnendeksel of plastic zakken;
- Etiketten;
- Inzendformulier.

b. Werkwijze

Aantal, soort en locatie te nemen mestmonsters

1. Er dient het volgende aantal monsters per stal te worden genomen met behulp van wattenstaafjes:
 - Ouder- en grootouderbedrijven: 2 maal 150 monsters.

Bij voorkeur moeten dit verse blindedarm-mestmonsters zijn (dat is bruine, glimmende mest). Indien deze niet of onvoldoende aanwezig zijn moet dit aangevuld worden door cloaca-monsters.

2. De monsters dienen evenredig verspreid over de stal verzameld te worden.

Uitvoering

1. Was voor de monsterneming altijd uw handen.
2. Neem met behulp van een wattenstaafje het blindedarm-mestmonster of cloacamonster (daarbij dient het wattenstaafje duidelijk zichtbaar besmeurd te worden).
3. Zet het wattenstaafje in een plastic pot bij elkaar.
4. Breek het met de handen aangeraakte eind van het staafje af zonder het deel in de pot aan te raken. Verzamel op deze wijze 2 potten à 150 monsters, dan wel 6 potten à 25 monsters. Wanneer gebruik wordt gemaakt van individueel in buisjes verpakte swabs,

worden deze gewoon teruggeplaatst in de buisjes. Deze dienen in het laboratorium tot twee respectievelijk 6 monsters te worden verwerkt.

5. Sluit iedere pot direct na het vullen zorgvuldig.
6. Voorzie de pot van een etiket met de volgende gegevens:
 - a. Monsterdatum;
 - b. KIP-nummer;
 - c. Type bedrijf;
 - d. Stalnummer(s).

Methode 2: Monsterneming met overschoentjes

a. Benodigdheden

- Overschoentjes die voldoende absorberend zijn om vocht op te nemen (steriel)
- Vloeistof (bijvoorbeeld 0,8% keukenzout +0,1% pepton in steriel gedeïoniseerd water, of steriel water)
- Steriele plastic zakken
- Etiketten;
- Inzendformulier.

b. Werkwijze

Aantal, soort en locatie te nemen mestmonsters

1. Er dient per stal 5 maal bemonsterd te worden met een apart paar overschoentjes.
2. Het monster moet evenredig verspreid over de stal verzameld te worden.

Uitvoering

1. Was voor de monsterneming altijd uw handen.
2. Bevochtig het oppervlak van de overschoentjes met de vloeistof.
3. Trek in de stal over het staleigen schoeisel een paar overschoentjes aan.
4. Loop een volledige ronde door de stal.
5. Doe de overschoentjes bij het verlaten van de stal in een steriele plastic pot of zak.
6. Per stal dienen vijf paar overschoentjes te worden ingestuurd.
7. Per stal mogen de overschoentjes worden gepoold tot twee monsters. De overschoentjes dienen dus in (ten minste) twee zakken of potten naar het laboratorium te worden verzonden.
8. Sluit iedere pot of zak direct na het vullen zorgvuldig.
9. Voorzie de pot of zak van een etiket met de volgende gegevens:
 - a. Monsterdatum;
 - b. KIP-nummer;
 - c. Type bedrijf;
 - d. Stalnummer(s).

3. Verzending monsters

Bij de verzending van de monsters houdt de ondernemer zich aan het volgende:

1. De monsters worden binnen 24 uur nadat zij zijn genomen, verzonden naar een door het ministerie van EZ voor detectie erkend laboratorium.

2. De monsters moeten zodanig zijn verpakt dat onderweg geen lekkage kan optreden en zodanig zijn geadresseerd dat voor de transporteur en het ontvangend laboratorium geen verwarring ontstaat.

4. Inzendformulier

Elke inzending van monsters naar het voor detectie erkende laboratorium moet vergezeld gaan van een inzendformulier met ten minste de volgende gegevens:

1. Afzender (n.a.w. + KIP-nummer);
2. Activiteit: ouderdieren of grootouderdieren;
3. Stalnummer (indien meerdere monsters in één zending ook duidelijk op monster aangeven wat het stalnummer is);
4. Koppelnummer (niet verplicht);
5. Geboortedatum koppel;
6. Type monster (inlegvellen, overschoentjes, mest);
7. Monsterner: pluimveehouder /anders:
8. Datum monsterneming.

Indien deze gegevens geheel of gedeeltelijk op een andere manier al bij het laboratorium bekend zijn, dan hoeven deze niet opnieuw te worden doorgegeven.

5. Laboratorium

Monsters dienen te worden geanalyseerd door een daartoe door het ministerie van EZ erkend laboratorium, en in geval van de aanwezigheid van Salmonella, te worden geserotypeerd op alle typen Salmonella door een daartoe door het ministerie van EZ erkend laboratorium. De ondernemer zorgt ervoor dat het monster onverwijld na de detectie wordt geserotypeerd. Als het voor detectie erkende laboratorium niet tevens is erkend voor serotypering of als het het serotype Salmonella niet kan bepalen, dan zal dit laboratorium het monster verzenden naar een door het ministerie van EZ voor serotypering erkend laboratorium, zonder actieve tussenkomst van de ondernemer. De ondernemer dient daarom het voor detectie erkende laboratorium duidelijk opdracht te geven dat indien de detectie van een monster Salmonella aantoon, dit monster onverwijld wordt geserotypeerd.

Na ontvangst van de uitslag van het laboratorium meldt de ondernemer (via het laboratorium) deze uitslag aan de KIPnet database. Voor ondernemers in de legsector dient deze melding binnen 24 uur te gebeuren indien het Salmonella Enteritidis, Salmonella Typhimurium, Salmonella Hadar, Salmonella Infantis of Salmonella Virchow betreft. Overige serotypen Salmonella dient de ondernemer in de legsector binnen tien werkdagen aan de KIPnet database te melden.

6. Verificatieonderzoek

Nadat de ondernemer aan de KIPnet database en de NVWA heeft gemeld dat uit de uitslag van de serotypering is gebleken dat in een monster van een koppel fokpluimvee of vermeerderingspluimvee Salmonella Enteritidis, Salmonella Typhimurium, Salmonella Hadar, Salmonella Infantis of Salmonella Virchow is aangetoond, kan de NVWA een verificatieonderzoek laten uitvoeren bij het bemonsterde koppel

Kuikenbroederijen

B. Categorie-indeling voor logistiek broeden in de kuikenbroederij

In de kuikenbroederij dienen broedeieren gescheiden te worden gehouden volgens onderstaande categorie-indeling:

1. Broedeieren afkomstig van koppels fokpluimvee of vermeerderingspluimvee die niet met Salmonella zijn besmet.
Toelichting: Dit zijn koppels waarvan op basis van het Salmonellaonderzoek op het ouder- of grootouderbedrijf is gebleken dat deze Salmonella-negatief zijn.
2. Broedeieren afkomstig van koppels fokpluimvee of vermeerderingspluimvee die verdacht worden van een besmetting met Salmonella.
Toelichting: Dit zijn koppels waarbij op grond van een positieve Salmonella-uitslag van het laboratorium van het Salmonellaonderzoek in het ouder- of grootouderbedrijf of in de kuikenbroederij een verificatieonderzoek wordt uitgevoerd.
3. Broedeieren afkomstig van koppels fokpluimvee of vermeerderingspluimvee die op grond van het verificatieonderzoek met Salmonella zijn besmet.
Toelichting: Als het de serotypen Salmonella Enteritidis, Salmonella Typhimurium, Salmonella Hadar, Salmonella Infantis, Salmonella Virchow betreft, worden de broedeieren geruimd. Als uit het verificatieonderzoek blijkt dat een ander serotype Salmonella aanwezig is, dan kunnen de broedeieren gewoon uitgebroed worden.

Leghennenbedrijven

C. Regulier mestonderzoek naar Salmonella bij leghennenbedrijven

De ondernemer die een leghennenbedrijf uitoefent, dient de op het bedrijf aanwezige koppels leghennen te laten onderzoeken op de aanwezigheid van Salmonella Enteritidis en Salmonella Typhimurium. Het onderzoek begint met het nemen van monsters.

1. Voorschrift voor het nemen van monsters

Dit voorschrift beschrijft de monsterneming zoals voorgeschreven in het kader van het onderzoek naar Salmonella bij koppels leghennen. De monsters worden genomen door of in opdracht van de ondernemer volgens methode 1 of methode 2.

Methode 1: Mestmonsters bij kooihuisvesting

Bij kooihuisvesting wordt 2 x 150 gram mest genomen.

Benodigdheden

Steriele monsterpotten of plastic zakken;

- Etiketten;
- Inzendformulier.

Werkwijze

1. Er dienen per koppel 2 monsters van elk minimaal 150 gram natuurlijk gemengde mest te worden genomen (dit is bruine, glimmende mest). Afhankelijk van het meststelsel wordt de volgende werkwijze aangehouden:
 - a) Bij systemen met mestbanden of mestschrappers moeten die op de dag van bemonstering in werking worden gesteld voordat de monsters worden genomen.
 - b) Bij mestbanden worden de samengevoegde mestmonsters aan het eind van de band verzameld.
 - c) Bij systemen met mestgoten en mestschrappers moeten de samengevoegde mestmonsters worden genomen na het afschrappen van de mestschraper.
 - d) Bij trapkooien zonder mestbanden of mestschrappers moeten de samengevoegde mestmonsters in de mestput worden bemonsterd.
2. De monsters worden genomen vanaf de mestbanden, mestschrappers of mestputten en dienen evenredig verspreid over de stal te worden verzameld.

Uitvoering

1. Neem 2 monsters van elk minimaal 150 gram mest, zonder de mest met de handen aan te raken.
2. Sluit iedere pot of zak direct na het vullen zorgvuldig.
3. Voorzie elke pot of zak van een etiket met de volgende gegevens:
 - a. Monsterdatum;
 - b. KIP-nummer;
 - c. Type bedrijf;
 - d. Stalnummer(s).

De mestmonsters worden in het laboratorium gepoold tot 1 monster.

Methode 2: Monsterneming bij grondhuisvesting

Bij grondhuisvesting worden monsters genomen door middel van 2 paar overschoentjes per koppel leghennen.

Benodigdheden

- Overschoentjes die voldoende absorberend zijn om vocht op te nemen (steriel);
- Vloeistof (bijvoorbeeld 0,8% keukenzout + 0,1% pepton in steriel gedeïoniseerd water, of steriel water);
- Steriele plastic zakken;
- Etiketten;
- Inzendformulier.

Werkwijze

1. Er dient per koppel tweemaal bemonsterd te worden met een apart paar overschoentjes.
2. Het monster moet evenredig verspreid over de stal verzameld worden.

Uitvoering

1. Was voor de monsterneming altijd uw handen.
2. Bevochtig het oppervlak van de overschoentjes met de vloeistof.
3. Trek in de stal over het staleigen schoeisel een paar overschoentjes aan.
4. Loop een volledige ronde door de stal.
5. Doe de overschoentjes bij het verlaten van de stal in een steriele plastic pot of zak.
6. Per koppel dienen 2 paar overschoentjes te worden ingestuurd.
7. Sluit iedere pot of zak direct na het vullen op zorgvuldige wijze.
8. Voorzie de pot of zak van een etiket met de volgende gegevens:
 - a. Monsterdatum;
 - b. KIP-nummer;
 - c. Type bedrijf;
 - d. Stalnummer(s).

De overschoentjes worden in het laboratorium gepoold tot 1 monster.

3. Verzending monsters

Bij de verzending van de monsters houdt de ondernemer zich aan het volgende:

1. De monsters worden binnen 24 uur nadat zij zijn genomen, verzonden naar een daartoe door het ministerie van EZ voor detectie van Salmonella erkend laboratorium.
2. De monsters moeten zodanig zijn verpakt dat onderweg geen lekkage kan optreden en zodanig zijn geadresseerd dat voor de transporteur en het ontvangend laboratorium geen verwarring ontstaat.

4. Inzendformulier

Elke inzending van monsters naar het voor detectie erkende laboratorium moet vergezeld gaan van een inzendformulier met ten minste de volgende, duidelijk leesbare, gegevens.

1. Afzender (NAW + KIP-nummer).
2. Activiteit: leghennen.
3. Gewenst onderzoek: detectie van Salmonella en bij positieve uitslag, serotypering gericht op Salmonella Enteritidis en Salmonella Typhimurium.

4. Stalnummer (indien meerdere monsters in één zending worden verstuurd dan moet duidelijk worden aangegeven welk monster bij welke stal hoort).
5. Koppelnummer (niet verplicht).
6. Geboortedatum koppel.
7. Monsternemer: pluimveehouder / dierenarts / HOSOWO-instantie
/ broederij / anders
8. Datum monsterneming.

Indien de bovenstaande gegevens geheel of gedeeltelijk al op een andere manier bij het laboratorium bekend zijn, dan hoeven deze niet opnieuw te worden doorgegeven.

5. Laboratorium

Monsters dienen te worden geanalyseerd door een daartoe door het ministerie van EZ erkend laboratorium, en in geval van de aanwezigheid van Salmonella, te worden geserotypeerd op de serotypes Salmonella Enteritidis of Salmonella Typhimurium door een daartoe door het ministerie van EZ erkend laboratorium. De ondernemer zorgt ervoor dat het monster onverwijld na de detectie wordt geserotypeerd. Als het voor detectie erkende laboratorium niet tevens is erkend voor serotypering of het serotype Salmonella niet kan bepalen, dan zal dit laboratorium het monster verzenden naar een door het ministerie van EZ voor serotypering erkend laboratorium, zonder actieve tussenkomst van de ondernemer. De ondernemer dient daarom het voor detectie erkende laboratorium duidelijk opdracht te geven dat indien de detectie van een monster Salmonella aantoon, dit monster onverwijld wordt geserotypeerd.

Na ontvangst van de uitslag van het laboratorium meldt de ondernemer deze uitslag aan de KIPnet database. Deze melding dient binnen 1 werkdag te gebeuren indien het Salmonella Enteritidis of Salmonella Typhimurium betreft. Uitslagen van overige serotypen Salmonella of een negatieve uitslag dient de ondernemer binnen 10 werkdagen na ontvangst van het laboratorium aan de KIPnet database te melden.

6. Verificatieonderzoek

Nadat de ondernemer aan de KIPnet database en de NVWA heeft gemeld dat uit de uitslag van de serotypering is gebleken dat in een monster van een koppel leghennen Salmonella Enteritidis of Salmonella Typhimurium is aangetoond, kan de NVWA een verificatieonderzoek laten uitvoeren bij het bemonsterde koppel

In het geval de NVWA het verificatieonderzoek laat uitvoeren, is het de ondernemer die een of leghennenbedrijf uitoefent niet toegestaan de consumptie-eieren van het bemonsterde koppel af te voeren anders dan voor vernietiging of verwerking.

In het geval de NVWA op grond van het verificatieonderzoek vaststelt dat een koppel leghennen niet is besmet met het serotype Salmonella Enteritidis of Salmonella Typhimurium, is het de ondernemer die een leghennenbedrijf uitoefent toegestaan de consumptie-eieren van dit koppel zonder beperkingen af te voeren.

D. Protocol voor het uitvoeren van onderzoek op dioxine en (niet)dioxine-achtige PCB's bij leghennenbedrijven

Wettelijk kader

Artikel 1

Verordening (EG) nr 1881/2006 van de Commissie tot vaststelling van maximumgehalten aan bepaalde verontreinigingen in levensmiddelen

Op grond van deze verordening mogen eieren die op een leghennenbedrijf aanwezig zijn of van een leghennenbedrijf afkomstig zijn geen dioxine en/of PCB's bevatten boven de volgende toegestane maximumgehalten:

- Dioxine: 2,5 picogram TEQ per gram vet
- de som van dioxines en dioxine-achtige PCB's : 5,0 picogram TEQ per gram vet.
- Niet dioxine-achtige PCB's: 40 nanogram per gram vet

Bemonstering

Artikel 2

1. De pluimveehouder met een leghennenbedrijf met vrije uitloop moet van elk legkoppel eenmaal per legronde, als de hennen een leeftijd hebben tussen 30-45 weken, onderzoek laten uitvoeren ter controle op de aanwezigheid van dioxines, dioxine-achtige en niet-dioxine-achtige PCB's in eieren.
2. De pluimveehouder met een leghennenbedrijf met binnengehouden leghennen (scharrel- of kooi/koloniehuisvesting) moet van elk stal eenmaal per 2 leg rondes, aan het eind van de legronde, onderzoek laten uitvoeren ter controle op de aanwezigheid van dioxines, dioxine-achtige en niet-dioxine-achtige PCB's in eieren.
3. De monsters kunnen op het pluimveebedrijf of op het pakstation worden genomen. In beide gevallen worden per koppel aselect 20 geprinte eieren genomen. Deze eieren worden in kleinverpakkingen met het juiste registratienummer van het pluimveebedrijf naar het laboratorium, als bedoeld in artikel 3, lid 1, verzonden voor analyse.
4. Indien op één bedrijfslocatie meerdere koppels aanwezig zijn in hetzelfde huisvestingssysteem en die voer krijgen van dezelfde voersamenstelling en leverancier, dan kunnen de monsters samengevoegd worden tot één mengmonster.
5. Als op één bedrijfslocatie zowel scharrel- als vrije uitloopkoppels aanwezig zijn, en die voer krijgen van dezelfde voersamenstelling en leverancier, dan kan in eerste instantie volstaan worden met onderzoek bij het vrije uitloopkoppel. Mocht dit onderzoek leiden tot een verhoogde uitslag, dan zal het/de scharrelkoppel(s) alsnog onderzocht moeten worden op dioxine, dioxine-achtige en niet-dioxine-achtige PCB's.

Analyse en rapportage

Artikel 3

1. Het monster dient te worden geanalyseerd door een laboratorium dat in het bezit is van een erkenning van een accreditatie-instelling op basis van de norm ISO/IEC 17025 en meedoet aan een ringtest. Dit accreditaat dient in ieder geval het onderzoek op de aanwezigheid van dioxine en/of dioxine-achtige en/of niet-dioxine-achtige PCB's met toepassing van CALUX-, GC-MS/MS- en/of de GC/HRMS-methode te omvatten.
2. Onderzoek vindt plaats via de CALUX-, GC-MS/MS- of de GC/HRMS-methode (Gas Chromatography/High Resolution Mass Spectrometry). Als de CALUX-methode (of de GC-MS/MS methode) wordt toegepast zonder splitsing in dioxines en dioxine-achtige PCB's, dan moet de uitslag wijzen op een gehalte van maximaal 2,0 pg TEQ/g vet. Als de CALUX-methode (of de GC-MS/MS methode) wordt toegepast met splitsing in dioxines en dioxine-achtige PCB's, dan moet het indicatief gehalte in beide fracties niet hoger zijn dan 2,0 pg TEQ/g vet. Als de uitslag van de CALUX-methode (of de GC-MS/MS methode) wijst op een hoger gehalte dan 2,0 pg TEQ/g vet, dan moet alsnog onderzoek via de GC/HRMS-methode plaatsvinden.
3. De pluimveehouder bewaart de analyseresultaten 2 jaar in zijn administratie.

Vervolgmaatregelen

Artikel 4

1. Indien het gehalte aan dioxines hoger is dan 2,0 en lager of gelijk is aan 2,5 pg TEQ/g vet, dan moet uiterlijk binnen 10 weken een volgende bemonstering en onderzoek plaatsvinden.
2. Indien de som van de gehalten aan dioxines en dioxine-achtige PCB's hoger is dan 4,0 en lager of gelijk is aan 5,0 pg TEQ/g vet, dan moet uiterlijk binnen 10 weken een volgende bemonstering en onderzoek plaatsvinden.
3. Indien het gehalte aan dioxines hoger is dan 2,5 pg TEQ/g vet, dan wel indien de som van de gehalten aan dioxines en dioxine-achtige PCB's hoger is dan 5,0 pg TEQ/g vet, dan wel indien het gehalte aan niet-dioxine-achtige PCB's hoger is dan 40 ng/g vet, dan dient de legpluimveehouder op dezelfde dag zijn afnemer(s), de diervoederleverancier(s) de certificerende instantie en de NVWA (via telefoonnummer 0800 – 0488) te informeren.
4. In de onder lid 3 genoemde gevallen wordt het IKB-Ei certificaat van het legpluimveebedrijf geschorst. De schorsingsperiode vangt aan met ingang van de dag waarop de analyse-uitslag bekend is. In voorkomende gevallen (bijv. meerdere huisvestingssystemen) kan de schorsing betrekking hebben op slechts een deel van het bedrijf.
5. De schorsing vervalt zodra de leghennen, die de eieren hebben geproduceerd, zijn afgevoerd en/of een analyse-uitslag bekend is met een gehalte lager dan de in artikel 1 genoemde toegestane maximumgehalten. Monsternamen en analyse dient te geschieden conform artikel 2 en 3.